

Конгрес
Українських
Націоналістів

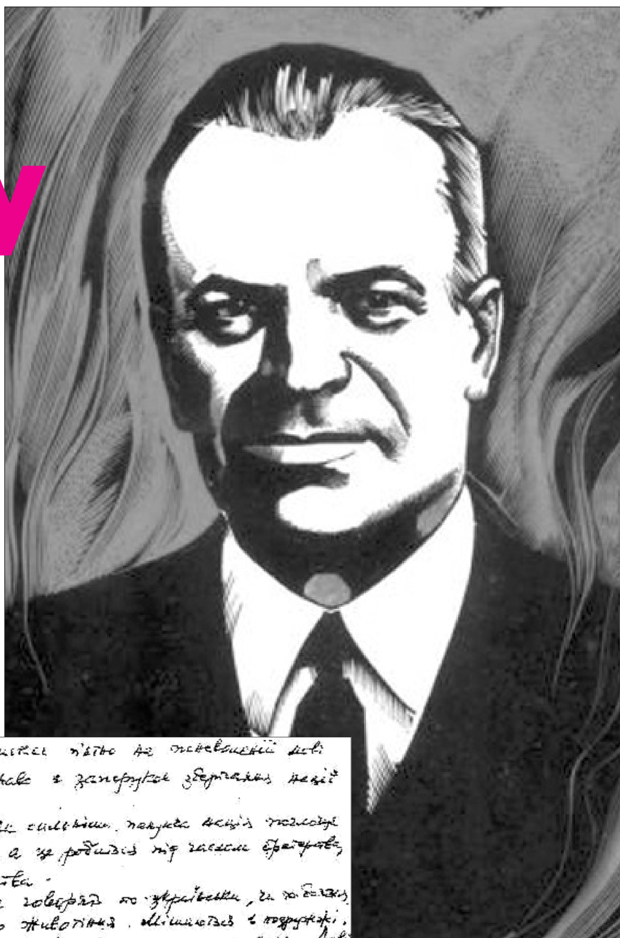
Змагатимем до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 29 березня 2012 року № 13 (436)

СПАЛИВСЯ ЗА УКРАЇНУ

28 березня виповнилося 100 років від дня народження Героя України Олекси Гірника

"Спалився за Україну" – назва книги відомого краєзнавця із Канева Михайла Іщенка про безприкладний подвиг українського патріота в ім'я нації і держави, який він здійснив у ніч 21 січня 1978 року. "Спалився за Україну" – водночас у цих словах – і суть жертовного Чину Олекси Гірника, який так безмежно любив Батьківщину, що виміром його почуття болю за її поганьблену честь могло стати лише повне самозречення – аж до загибелі на Тарасовій горі, біля підніжжя його могили.

Олекса Гірник народився у Богородчанах на Івано-Франківщині. У день столітнього ювілею саме тут відбувся вечір його пам'яті "Йому завжди боліла Україна". А ще в Калуші, де жила родина Гірників, відзначали його ювілей. Врешті, повсюдно в Івано-Франківській області проводяться урочистості з нагоди століття відважного земляка. Адже за рішенням обласної ради 2012-й оголошено Роком Олекси Гірника. І не лише на Івано-Франківщині, а й на Львівщині й Тернопільщині, обласні ради яких підтримали ініціативу сусідів.

Власне, віддаватимуть честь і шану видатному українцеві по всій Україні. Дарма, що Верховна Рада не захотіла відзначати 100-ліття Олекси Гірника на державному рівні. Люди, яких правляча партія звільнила від сумління, не можуть відчувати докорів того, чого не мають, і тупо голосують (чи не голосують) за помахом руки "смотрящего". (Яким же пекучим соромом колись відгукнеться їх жалюгідна поведінка в серцях їхніх правнуків, які, звісно ж, уже будуть повноцінними громадянами України, поважатимуть себе, свою країну та її героїв).

Тож ігноруючи блюзнірство офіціозу, українці вклоняються пам'яті Олекси Гірника, пишаються тим, що вони з ним – однієї групи крові, несуть квіти до місця його подвигу, просто говорять про нього, співають пісні, які, мабуть, він охоче послухав би. Або й сам заспівав. Як, приміром, оцю: "Я любив вас усіх, а найдужче любив Україну..."

У Києві, Каневі, Черкасах, Донецьку, в містах і селах нашої країни юні і сивочолі українці схиляються в шанобі перед пам'яттю того, хто, протестуючи проти імперської сваволі, спалився за Україну...

(Продовження теми на 4-й стор.)

МИ – УКРАЇНЦІ!

СКІЛЬКИ Ж НАШОГО ЦВІТУ У ПОЛЬСЬКОМУ СВІТІ?

Результати перепису населення, який Польща провела 2011 року, засвідчили, що наші земляки, хоч і поволі, але визнають себе українцями – офіційно. Таких "відважних" виявилося аж 36 тисяч. 2002 року їх набралася 31 тисяча. Отже, маємо позитивну тенденцію. Проте пишемо про це з сумом.

Насправді в Польщі проживає українців у рази (в десятки разів?) більше. Нагадаймо собі, що лише під час сумнозвісної операції "Вісла" у західні регіони Польщі, на так звані "землі одзискани", з Підляшшя, Холмщини та інших східних теренів було переселено понад 150 тисяч осіб українського походження. Розселяли їх по одній-дві родини в селі. Асиміляція була державною політикою комуністичної Польщі. Слово "українець" вважалося не лише лайкою, а й загрожувало щонайменше обструкцією з боку польської спільноти. Тож переважна більшість українців записалася "поляками". Найбільше, на що вони спромоглися у відстоюванні своєї ідентичності, це молитися не в костелі, а православній церкві, яка, зрозуміло, не була українською.

Після того, як Польща позбулася московської опіки, ситуація в країні змінилася, принаймні, на державному рівні. Проте багато українців досі цураються свого коріння. Не в останню чергу – через ситуацію в незалежній Україні, де українська нація не має реальної влади, а ті, хто за її підтримки опиняється біля державного керма, сором'язливо, немовби виправдовуючись за "вимушену" належність до українства, "дозволяють" подекуди в східних регіонах класи (а то й школи!) з українською мовою навчання і навіть, відповідно до квот, звучання української музики в ефірі. Ганьба та сором!

Заступник голови Об'єднання українців Польщі Марко Сирник каже, що після "Помаранчевої революції стало модним бути українцем. Люди хотіли пишатися своєю державою – хоча для багатьох це закінчилося разом із модою.. Для декого почався пошук свого коріння, пішов процес осмислення: "Хто я?" До речі, анкета для перепису дозволяла вказати "подвійну" національність: основну і другорядну. В результаті з'ясувалося, що українська національність є єдиною для 26 тисяч осіб, а основною (поряд з іншою, другорядною) – для 10 тисяч. Разом – 36 тисяч. Ще 12 тисяч вказали українську національність як другорядну. Тож з певною "натяжкою" можемо вважати, що перепис у Польщі зафіксував 48 тисяч українців.

Ольга ДМИТРЕНКО

ГЕРОЯМ – СЛАВА!

НА ЗАКАРПАТТІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК БІЙЦЕВІ КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ

14 березня в селі Чинадієві Мукачівського району (Закарпатська область) відкрили пам'ятник одному із останніх карпатських січовиків, члену ОУН Михайлові Петричку.

Ініціатором встановлення пам'ятнику виступив Молодіжний Націоналістичний Конгрес. До збору коштів на виготовлення пам'ятника долучилися більше двох сотень осіб з України та закордону, громадські організації, осередки політичних партій та народні депутати.

На могилі січовика, біля якої зібралися побратими та односельці, встановили надгробну гранітну плиту із надписом "Михайло Петричко, учасник Карпатської Січі, член ОУН, в'язень мадярських і совєтських концтаборів, нагороджений орденом "За заслуги" ІІІ ступеня", а також класичний надгробний дзеркальний хрест, який зазвичай встановлюють

найвідомішим діячам ОУН за сміливість, мужність і відвагу.

Один із побратимів Петричка, Іван Мешко, згадує: "Коли Михайло повернувся із таборів, то не питав мене про сім'ю чи здоров'я, а лише дорікнув, мовляв, нащо ти мені писав листи, наражаючи власну родину на небезпеку". Додав, що побратим "будував Україну". Вдова січовика Михайла Петричка, колишній педагог Катерина Емануїлівна, тихо підправила: "Українську Україну". До речі, у Чинадієві січовик мешкав на вулиці Президента Карпатської України А.Волошина, а із січня цього року одну із вулиць містечка, за ініціативи Молодіжного Націоналістичного Конгресу, назвали іменем Петричка.

Після відправи панахиди священиками та освячення надгробного пам'ятника урочисті заходи продовжились у Чинадіївській Школі мистецтв, де відбувся вечір, присвячений річниці Карпатської України та одному з останніх карпатських січовиків Михайлові Петричку.

За матеріалами ЗМІ

НОВИНИ. ПОДІЇ. ФАКТИ

Донецький апеляційний суд: українську школу не закриють

27 березня Донецький апеляційний адміністративний суд залишив у силі постанову суду першої інстанції – Ворошиловського районного суду м.Донецька про скасування рішення Донецької міської ради про ліквідацію україномовної школи № 111.

Про це повідомила голова Донецької ОО Конгресу Українських Націоналістів, представниця позивача у суді Марія Олійник.

Суд, розглянувши у відкритому засіданні апеляційну скаргу Донецької міської ради на постанову Ворошиловського районного суду від 30 січня 2012 року по адміністративній справі (№ 2а/0508/14/12) за позовом Ірини Круглової, ухвалив "залишити без змін" рішення суду першої інстанції.

Таким чином, залишається у силі ухвалена 30 січня Ворошиловським райсудом постанова "Визнати за протиправну і скасувати рішення Донецької міської ради від 15.04.2011 р. про ліквідацію Донецької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №111".

У рішенні Донецького апеляційного адміністративного суду, ухваленому колегією суддів, також зазначається: "Постанова суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду набирає законної сили з моменту оголошення і може бути оскаржена безпосередньо у Вищому адміністративному суді України протягом 20 днів з дня винесення постанови у повному обсязі".

Нагадаємо, що в Донецьку рішенням міської ради від 15 квітня 2011 року була ліквідована загальноосвітня школа № 111, але батьки в особі голови ініціативної групи батьків учнів Ірина Круглової у судах добилися забезпечення позову і того, що з 1 вересня більш як 240 дітей відновили навчання у цьому закладі. Проте міська влада не залишала спроб ліквідувати школу і під час навчального року, коли йшли судові розгляди.

30 січня 2012 року Ворошиловський районний суд м. Донецька під головуванням судді Олега Орехова скасував рішення Донецької міської ради по ліквідації україномовної школи № 111. Однак Донецька міськрада подала на це рішення апеляційну скаргу.

У Донецькій області у 2011 році планувалося закриття 26 загальноосвітніх шкіл. За інформацією прес-служби Донецької облдержадміністрації, закриття навчальних закладів відбувається згідно з розробленою "Регіональною дорожньою картою з оптимізації мережі бюджетних установ і витрат місцевих бюджетів на їх утримання". Насправді таким чином влада впроваджує "програму" деукраїнізації Донбасу. Тому на українській землі доводиться відвойовувати у влади навіть право здобувати українською мовою середню освіту. А своєї зневаги і ненависті до українства не приховують ні деякі нардепи-регіонали, ні окремі міністри.

Власна інформація

РОСІЙСЬКА МОВА НЕ БУДЕ В НАС ДЕРЖАВНОЮ!

22 березня у м. Тернополі відбулось пікетування Тернопільської обласної державної адміністрації, яке провели політичні партії та громадські організації на знак протесту проти ініціатив Віктора Януковича надати російській мові статус державної.

До ініціатив КОДу щодо організації заходу долучилась і міська організація Конгресу Українських Націоналістів.

Виступаючи під час пікетування, голова Тернопільської міської організації КУН Володимир Ткач наголосив на антисоціальності розробленого владою Закону "Про державний бюджет України на 2012 рік" і довів антиукраїнське спрямування головного фінансового документу року. Володимир Ткач запропонував створити широке громадсько-політичне об'єднання під назвою Комітет національного порятунку, щоб оперативно реагувати на політичні провокації влади напередодні виборів.

На завершення акції молодіжні організації провели флеш-моб.

Прес-служба Тернопільської міської організації КУН

ДО 100-РІЧЧЯ ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА

ТЕОРЕТИК УКРАЇНСЬКОГО ЕТИЧНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Богдан КАЧОР

На П'ятому Великому Зборі ОУН, що відбувся 1973 року в Торонто і в якому я брав участь, мислитель-ідеолог українського націоналізму Ярослав Стецько наголосив, що "етичний націоналізм є базою світоглядового націоналізму".

Упродовж цілого свого життя та діяльності в лавах Організації Українських Націоналістів Ярослав Стецько оформляв теоретично, втілював практично своїм ученням і поведінкою зміст етичного націоналізму, чим виховував молоді кадри націоналістів, здатних його наслідувати. Він ідеалізував героїку борців за волю свого народу, за тріумф національної ідеї, за відновлення Української Самостійної Соборної Держави. Не дивно, отже, що патріотично налаштована українська молодь гуртувалася у рядах ОУН і старалася наслідувати своїх виховників, таких, як Ярослав Стецько. В пізніших роках, як перший заступник Провідника ОУН Степана Бандери, голова Державного Правління України, відновленого 30-го червня 1941 року у Львові, політв'язень німецького концтабору в Саксенгаузені, член Бюра Проводу ОУН, він разом зі Степаном Бандерою та Романом Шухевичем керував діяльністю ОУН.

Перед Українською греко-католицькою катедрою Св. Покрови в Буенос-Айресі, зліва – донька Софія КАЧОР, Голова ОУН Ярослав СТЕЦЬКО, син Іван Юрій КАЧОР, похресник Б.Кочура Юрій ГАЛАТЬО

На міжнародному форумі Ярослав Стецько намагався об'єднати борців поневолених большевицькою Москвою народів проти "імперії зла", які б разом з Україною вели боротьбу за визволення їхніх країн з-під московсько-большевицької окупації. Його обирають президентом АБН та ВАКЛ, і він виводить українську визвольну справу на міжнародний форум.

Голова Проводу ОУН Ярослав СТЕЦЬКО доповідає у залі Центрального Товариства Просвіта в Буенос-Айресі

Головою ОУН Ярослав Стецько був обраний 1968 року та переобирався ним до самої смерті у 1986 році. Рахувався і поважав думку українських провідних діячів церковного, політичного, державницького і громадського життя, таких , як князь Церкви Митрополит Андрей Шептицький, Патріарх Йосиф Сліпий, Голова уряду УНР Микола Лівицький, гетьманич Данило (Скоропадський) та керівники громадських установ, які стояли на самостійницьких позиціях. Про його віддану українській визвольній справі працю в ОУН написано багато, різними авторами і ним самим у книжках "30-го червня 1941-го року": "Українська Визвольна Концепція", багатьох брошурах і статтях ("Націоналізм і демократія") та другі.

Я мав щастя і приємність в юнацьких роках виховуватися на вишкільних матеріалах ОУН під редакцією Ярослава Стецька, а після Другої світової війни вже активно працювати у різних ділянках Організації, у якій провідну роль сповняв ідеолог-мислитель Ярослав Стецько. Будучи головою Центрального Товариства "Просвіта" в Арґентині (яке мало вісімнадцять філій), вітав шановного гостя у приміщенні "Просвіти" в Буенос-Айресі, представляв його нашим членам і українській громаді при його доповідях для неї. "Просвіта" в Арґентині нагородила Ярослава Стецька "Почесним Членством" Товариства. Приватно в Арґентині ми жили близько зі Стецьками і запрошували їх до нас у гості, в чому вони нам не відмовляли.

Після нашого переїзду 1975 року з Арґентини до США, в Нью-Йорк, я, Богдан Качор, як голова 2-го Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку і генеральний секретар Головної Управи ООЧСУ в США, знову ж мав змогу і приємність вітати шановного Голову ОУН Ярослава Стецька в приміщеннях Дому Установ Українського Визвольного Фронту в Нью-Йорку з доповідями для нашого членства і української громади тут же. Рівно як голова Комітету Зустрічі Українців Америки і Канади у 1986 році на Оселі СУМ в Елленвіль, де ми святкували і 45-ту річницю Відновлення Української Держави 30-го червня 1941 року у Львові, я запросив високоповажаного прем'єра як головного доповідача. Хочу ще окремо наголосити, що Патріарх Йосиф Сліпий дуже цінував Ярослава Стецька і постійно з ним комунікувався.

Ми радо гостили шановного Голову ОУН з неповним складом Проводу ОУН у нашій хаті в Нью-Йорку, де ми обопільно приємно спілкувалися.

Це мій, може, не повний спомин про ВеликогоУкраїнця.

Світлини з архіву автора

ДЕНЬ СКОРБОТИ

У ЛЬВОВІ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

26 березня минуло 9 днів із моменту смерті Івана Дем'янюка – українця, якого у 90-річному віці судили у Німеччині начебто через причетність до масових знищень євреїв у часи Другої світової. У Львові відбулася акція вшанування його пам'яті..

Організатори – учасники громадського руху "За Львів бандерівський!" Зібрались люди під німецьким консульством.

На акції виступив син Головнокомандувача УПА Романа Шухевича – Юрій Шухевич. Він вказав присутнім на той факт, що вини Дем'янюка не довели. Чоловіка звинувачували у знищенні євреїв, але в Ізраїлі Верховний суд виправдав його. Тим часом, судити Дем'янюка за нацистські злочини вирішили німці.

У Мюнхені у віці 90 років його судили впродовж 18 місяців (засудили до 5 років ув'язнення), але справу до кінця так і не довели – Дем'янюк помер, не доживши до вердикту апеляційного суду.

Ю.Шухевич каже, що українська громада і українська влада винна у тому, що українці безборонні у світі, і ніхто не заступається за їх честь і гідність. Під німецьким консульством він виступив, аби висловити протест проти знущань над Дем'янюком. Закликав німців шукати своїх злочинців, а не перекидати вину на інші народи.

Учасники акції підготували на німецькій та українській мові звернення на ім'я німецького посла в Україні і консула у Львові, де вимагають спростування і вибачення зі сторони Німеччини перед родиною Дем'янюка. Звернення передали референту – консула на робочому місці не виявилося.

На двері консульства почепили світлину померлого із траурною стрічкою. На сходах розклали лампадки. Потім присутні пом'янули його хвилиною мовчання та помолилися за упокій.

Наші корпункти

Вінниця	В'ячеслав Березовський	(067) 258-55-71
Дніпропетровськ	Хоменко Микола	(056) 748-17-92
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(0412) 44-52-32
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Одеса	Парфенюк Василь	(048) 758-31-13
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-33-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Тернопіль	Білах Іван	(8050) 339-56-12
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ЮВІЛЕЙ

КОЛИ ВОЛЯ І БАТЬКІВЩИНА – ЗМІСТ ЖИТТЯ

24 березня виповнилося 80 років Іванові Губці

80 років – це солідний життєвий рубіж. Сторонньому заздрісно, а ювілярові?.. Мабуть, у такі дні згадується дитинство, батьки, рідня. А була вона чималенька. Йдуть на спомин і перші дороги та стежки у світ широкий. Не були вони рівними і гладкими, натомість тернів і вибоїн не бракувало. Карта його примусових мандрів таборами після арешту в 1948 році надзвичайно обширна. Після Караганди, Кінгіру, Норильська, Красноярська, Колими здавалося – гірше вже нікуди, адже брав участь і в повстаннях, сидів у БУРі.

У серпні 1957 р. повернувся в Україну і вступив на заочне відділення Харківського інституту торгівлі, потім перевівся до Львова, де і завершив навчання у 1964 р. Згодом потрапив до кола опозиціонерів, шістдесятників і на початку 1965 р. увійшов до підпільної організації "Український Національний Фронт". Створив у Львові підпільну групу, яка поширювала часопис "Воля і Батьківщина", літературу самвидаву. В 1967 році був знову арештований і засуджений на 6 літ позбавлення волі в таборах і на 5 років заслання. І знову "мандри" по таборах. Мордовія і заслання до Красноярського краю.

В Україну повернувся в 1977 році. В 1989 р. став членом Української Гельсінської Спілки, був одним з керівників її обласної організації. Один із засновників і голова Спілки політичних в'язнів України; за його ініціативою СПВУ в 1992 р. об'єдналася зі Всеукраїнським товариством політичних в'язнів і репресованих, був співголовою ВТУТПВіР. Один із засновників Конгресу Українських Націоналістів, був головою ЛОО КУН, член Проводу ЛОО КУН та її Почесний голова.

Брав участь у підготовці фундаментального дослідження "Український Національний Фронт" (2000 р.) автор книг спогадів "У царстві сваволі", "Українські політичні в'язні і крах більшовицької імперії. Перший (установчий) з'їзд Спілки політичних в'язнів України. Матеріали і коментарі", "Пирятин: перемога і трагедія!", "Унівська битва", "Правда про Норильськ", "Дорогою боротьби" – 8 томів). Бере активну участь у громадсько-політичній роботі, виступає у молодіжних середовищах, прищеплює молоді почуття глибокого патріотизму, любові до Батьківщини.

Сьогодні Іван Миколайович Губка – активний громадський діяч, член Національної Спілки письменників України, головний редактор відновленого часопису УНФ "Воля і Батьківщина". Бере активну участь у громадсько-політичній роботі, виховує двох онуків, часто гостює в молодіжних середовищах, виступає з лекціями про національно-визвольну боротьбу, прищеплює молодому поколінню почуття глибокого патріотизму, любові до Батьківщини. І.Губка – кавалер ордена "За заслуги" ІІІ ступеня, нагороджений "Почесною відзнакою" Національної Спілки письменників України. Інших нагород не очікує, бо соромно їх брати від теперішньої влади.

Конгрес Українських Націоналістів Львівщини вітає Івана Миколайовича із 80-літтям. Бажаємо йому насамперед міцного здоров'я та незламного почуття гумору, яке йому завжди стає в пригоді та додає енергії.

Многая Вам і благая літа!

ВІТАЄМО!

Головний Провід Конгресу Українських Націоналістів сердечно вітає одного із засновників Конгресу, відомого громадського і політичного діяча Івана Губку з ювілеєм – 80-літтям від дня його народження.

Іван Губка належить до того незборимого покоління українців, для яких найвищими цінностями були Україна та її Свобода, тож боротьбі за її утвердження він присвятив свою життєву дорогу. Ідеї, які сповідує Іван Губка, та Чин його життя – нероздільні. У зрілому віці, як і в юності, він, не знаючи втоми, служить українській справі, примножує її гідною наслідування подвижницькою працею.

Здоровлячи з ювілеєм, зичимо Вам, високоповажаний друже Іване, міцного здоров'я, невичерпної енергії, оптимізму, щастя, добра та щедрого ужинку на ниві невтомної діяльності в ім'я розквіту Незалежної Української держави.

Слава Україні! Слава ювілярові!

Голова Конгресу Українських Націоналістів
Степан БРАЦЮНЬ

80 верст

Не спинили терни 80 верст.
Бо воля України – кращий стимул.
Тож гідно склали найголовніший тест, –
Пліч-о-пліч йшли найближчі побратими.

Стежки, етапи на 80 верст.
І написати можна не одну сторінку
І про сім'ю, родину, навіть про арешт,
І про онуків, що зростають стрімко.

Життєвий шлях на 80 верст.
Відзняти можна не одну касету.
Сумлінно несли свій життєвий хрест.
Я впевнений, що й далі понесете.

Не віриться, що 80 верст
Незламно, без серйозного ремонту.
Зібрались друзі і звучить оркестр
І маса привітань на Ваше конто.

За кроком крок. Аж 80 верст.
З попутнім вітром жде ще не одна верста
Нехай провадить Вас Господній перст
В здоров'ї й гуморі на многії літа!

Ігор ДАНИЛИХА,
м. Львів

ПАМ'ЯТЬ ПРО ГЕНОЦИД

ВІННИЧАНИ ВШАНУВАЛИ ЖЕРТВ БІЛЬШОВИЦЬКОГО ТЕРОРУ

22 березня Вінницька обласна організація Конгресу Українських Націоналістів разом з іншими патріотичними силами вшанувала пам'ять жінок, розстріляних більшовиками у Вінницькому міському парку культури та відпочинку.

Ця трагедія сталася 68 років тому. 20 березня 1944 року кати НКВС під керівництвом комісара Раппопорта публічно знищили близько ста жінок-вінничанок, які стали мимовільними свідками комуністичних злочинів 1937–1938 років. Їх поставили над розритими могилами чоловіків та синів і – розстріляли, аби жінки вже ніколи не змогли свідчити про те, що побачили на власні очі влітку 1941 року, коли до Вінниці ввійшли війська вермахту. Саме тоді були здійснені розкопки масових поховань замордованих у застінках НКВС жителів Вінничини. Понад дев'ять тисяч позвірячому закатованих людей, лише небагатьох з яких вдалося ідентифікувати, – жертв комуністичних репресій 1937–1938 років – вінничани перепоховали у могилах, які через два з половиною роки стали місцем останнього спочинку і для тих, хто їх оплакував, хто міг розповісти правду, свідчити про комуністичні злочини проти людства... Та пам'ять про геноцид українців жива.

На запрошення Вінницького Конгресу панахиду відслужили священики УПЦ КП та УГКЦ. Під час мітингу-реквієму духівництво закликало молодь пам'ятати трагедії українського народу, адже саме вони не дають нам забути, якою дорогою ціною ми отримали нашу волю та скільки крові було пролито у боротьбі за Україну.

На мітингу виступив член обласного проводу Конгресу, ветеран УПА Михайло Климчук, який був свідком тих подій. Шанований чоловік, який переступив рубіж у 91-й рік свого життя, розповів присутнім вінничанам жахливу правду, яку вони не можуть прочитати у пострадянських підручниках з історії, вказав місця, де бачив напіввприсипані тіла вінничан.

До громади звернувся голова Проводу обласної організації Конгресу В'ячеслав Березовський, який, зокрема, зазначив, що сьогодні маємо не тільки віддавати данину пам'яті полеглим, а й всіма доступними методами протидіяти новітнім прислужникам московського імперіалізму з числа представників чинної влади у їхньому намаганні витравити з пам'яті молоді історичну правду.

"Жодна влада не може нам заборонити розмовляти українською мовою, слухати українських пісень, пропагувати правдиву історію і таким чином розбудовувати Україну навколо себе", – зазначив В.Березовський.

Молодіжна референтура Конгресу підготувала фото тих подій та презентувала його на мітингу журналістам і всім охочим дізнатися більше про правдиву історію свого міста. Результати не забарились – Конгрес поповнився молодими прихильниками українського націоналізму.

По завершенні мітингу молоді активісти Конгресу Українських Націоналістів з розгорнутими партійними прапорами пройшлися ходою по центру міста, чим неабияк зацікавили вінницьку громаду.

Прес-служба Вінницької ОО КУН

На світлині: у Вінниці під час вшанування пам'яті жертв комуністичного терору

ІМПУЛЬС

ФОРУМ УКРАЇНСЬКИХ СПРАВ

24 березня в Культурно-мистецькому центрі НАУКМа у Києві відбувся Форум українських справ, на який прибуло декілька десятків делегатів від низки громадських організацій з усіх регіонів України. Захід було організовано з метою координації зусиль для реалізації культурних, соціальних, політичних прав українського суспільства.

Форум було організовано ВГО "Українська справа", Українською Всесвітньою Координаційною Радою, Світовим Конгресом Українців та Національн им университ етом "Києво-Могилянська Академія".

Заходу передувала молитва, яку провели представники Української автокефальної та Української греко-католицької церков. Святійші отці також зачитали привітання від Архієпископа Полтавського і Харківського Ігоря (Ісіченка) та Митрополита УГКЦ Святослава.

Далі вітальні слова виголосили організатори форуму. Так, голова ГПО "Українська справа" Тарас Рондзістий побажав, щоб всі ті маленькі справи, які ми робимо щодня, злилися в одну річку і спільно працювали на користь України та нації.

Генеральний секретар СКУ, Голова Організації Українських Націоналістів (бандерівців) Стефан Романів у привітанні від Світового Конгресу Українців зазначив, що бути учасником спільного руху – це не лише привілей, але й обов'язок.

"Не залишайтеся на позиції, що проблему хтось вирішить за вас, беріть відповідальність на себе! Бо ж казав свого часу Євген Коновалець: ми можемо бути або творцем історії, або її жертвою!", – наголосив С.Романів.

Також з вітанням до учасників заходу звернулись Михайло Ратушний, голова УВКР, та Тетяна Ярошенко, віце-президент Могилянки.

Після відкриття відбулася презентація цілей, завдань та методів дій "Української справи", яку провів заступник голови об'єднання Олексій Кляшторний.

Сам форум складався з трьох секцій, під час кожної з яких презентували ряд проектів – просвітницько-виховних, економічних та політичних. У презентаціях брали участь відомі громадські діячі, науковці, письменники – Є.Гірник, Я.Файзулін, А.Грива, В.Степанишин, С.Пантюк, С.Архипчук, В.В'ятрович, Д.Капранов, В.Кириченко, В.Гонський, П.Маковський, С.Іванченко, І.Саган, Б.Кушнірук, А.Новак, В.Куйбіда, В.Панченко, П.Жовніренко, О.Вітвіцький, С.Неділько, О.Палій.

Учасники форуму обговорили культурно-мистецькі заходи, такі, як фестиваль "Сурми звитяги", вишкільно-виховні – гру "Джура", економічні – "Стрийську кооперативну ініціативу" та багато інших. Не оминули своєю увагою й питання виборів. Так, перед делегатами форуму було презентовано кампанію "Український вибір – 2012" та розказано про рух "Чесно".

Також на тему виборів виступив спеціально запрошений на захід лідер громадянської ініціативи "Оновлення країни" Валентин Наливайченко.

Він зазначив, що опозиція має діяти спільно і в інтересах народу, а не в інтересах великих партій та їхніх лідерів.

"Кандидати від опозиції мають визначитись під час народних праймеріз, основні опозиційні сили мають поступитися своїми амбіціями і підтримати того кандидата, якого запропонує народ!", – зазначив лідер ОК.

Підбиваючи підсумки форуму, його організатори відзначили, що вже давно настав час активних дій. "Коли в своєму домі пожежа, то її треба гасити, бо тікати нема куди", – такими словами можна означити основний меседж, який, за задумом організаторів, має спонукати громадськість творити українську справу.

За матеріалами ЗМІ

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

ПАМ'ЯТАЙМО ПОДВИГ ОЛЕКСИ ГІРНИКА

До 100-ліття від дня народження

Олекса ГІРНИК з родиною

16 січня 1969 року світові миттєво стало відоме ім'я чеського студента Яна Палаха, який учинив самоспалення на Вацлавській площі в Празі, протестуючи проти окупації його батьківщини військами Варшавського договору. А про українця Василя Макуха, який 5 листопада 1968 року протестував у той же спосіб проти окупації України і Чехословаччини на Хрещатику в Києві, тоді мало хто чув. Пам`ятаймо й Миколу Береславського з Дніпропетровщини, який намагався вчинити самоспалення у вестибюлі Київського університету ім.Т.Шевченка 10 лютого 1969 року; та його скрутили в останній момент.

О третій годині ночі проти 21 січня 1978 року, поблизу могили Тараса Шевченка в Каневі спалахнув вогонь. Постовий міліціонер виявив обгоріле тіло в характерній для загиблих від вогню "позі боксера". Це на знак протесту проти національного гніту спалився Олекса Гірник із Калуша...

У День Соборности пом'янімо добрим словом тих, чиї полум'яні серця освітили нам шлях до незалежності.

Олекса Миколайович ГІРНИК народився 28 березня 1912 року в Богородчанах, нині Івано-Франківщина. З роду бойків-верховинців. Батько, Микола Гірник, закінчив українську гімназію в м. Станіславі, служив у польському війську, просвітянин, зазнав польських тюрем і російських таборів. Мати, Катерина Білічак, селянка.

Олекса навчався в польській школі, відтак у Станіславській українській гімназії.

Коли Олекса здобув матуру (свідоцтво про освіту), то не міг улаштуватися на роботу: влада вимагала записатися поляком. Після гімназії батьки хотіли віддати його в духовну семінарію, але він пішов працювати в патріотичну організацію "Сокіл", очолив Улад пластових новаків у Богородчанах. Готувався на філософський факультет Львівського університету.

Призваний до Війська польського. Не терпів принижень на національному ґрунті. Якось висловився: "Остогидла осоружна польська армія. Хочу змінити конфедератку на мазепинку". У березні 1937 р. військовий трибунал Жечі Посполитої присудив рядовому артилерії Гірнику 5 років і 3 місяці ув'язнення "за зраду Ойчизни". Сидів у Львівській тюрмі "Бригідки", в острогах Кракова і Тарнова, у "Березі Картузькій". Під час німецько-польської війни у вересні 1939 р. втік із тюрми.

11 листопада 1939 року Олекса поїхав у м. Стрий, щоб відновити давні зв'язки з підпіллям. Інтеліґентно одягнений чоловік викликав у совєцької міліції підозру. В нього перевірили документи. Прийшовши на станцію, Олекса побачив, як енкаведисти з собаками заганяли в товарні вагони поляків, щоб вивозити їх у Сибір. Намагався захистити їх, тоді й його побили та запхали у вагон. Олекса втік, але його наздогнали. Відчайдушно відбиваючись від кількох енкаведистів, він проголошував "Декалог українського націоналіста". На допитах відмовився давати покази. Його тяжко побили, до тями прийшов через добу. Оскільки тюрми Галичини були переповнені, Гірника перевели в слідчу частину управління НКВД Житомирської області. Нікого з підпілля він не виказав. Користуючись матеріалами польських спецслужб, НКВД намагалося нав'язати йому "зв'язки з закордоном". Зрештою суд постановив "за предательство Родины" засудити Гірника за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР до позбавлення волі у віддалених таборах Радянського Союзу терміном на 8 років та згідно зі ст. 29 п. "а" і ст. 30 КК позбавити виборчих прав після відбуття кари на 5 років

Карався на Уралі. Пиляв ліс у тайзі, бив камінь у кар'єрах, працював на підземному заводі, неодноразово сидів у карцерах. 1943 р. Гірнику як такому, що знав польську мову, пропонували йти офіцером у польську армію, яка формувалася на території СРСР, та він відмовився. Якось намагався захистити іншого в'язня від сваволі наглядача. Той руків'ям автомата перебив йому передпліччя правиці.

Звільнений глибокої осени 1948 р. На той час мати і молодша сестра померли, брат Федір загинув на фронті. Нікого з ровесників Олекса серед живих не застав: тільки в Дем'яновім Лазі загинуло 25 його соратників-богородчанців.

Працював у Станіславі на цегельні копачем. 1949 р. одружився з Кароліною Іванівною Петраш, яка повернулася з заслання. 1953 р. подружжя перебралося в м. Калуш Івано-Франківської обл., до брата Кароліни, опального греко-католицького священика Михайла Петраша, який теж повернувся з заслання. Народилися сини Маркіян (1950 р.) та Євген (1954).

Олекса Гірник тяжко переймався національним гнітом, русифікацією, що наростала. Неговіркий, на позір суворий, та з природним почуттям справедливості, він був толерантний до людей різних національностей, але гостро реагував на суспільно-політичні події. Їздив з дружиною на Чернечу Гору в Канів, де особливо, як оголений нерв, відчував трагічну бездержавність своєї Вітчизни. Його дедалі більше опосідала думка: "Чому я не звідав радощів вільної людини, що має свою державу, свою правду?" Знаходив відповідь у Т.Шевченка, словами якого пересипав свою мову. Був захоплений романом "Собор" Олеся Гончара і пропагував його. Привозив зі Львова праці "Возз'єднання чи приєднання?" Михайла Брайчевського, "Репортаж з заповідника імені Берія" Валентина Мороза, працю Івана Дзюби "Інтернаціоналізм чи русифікація?", схвально говорив про в'язнів сумління, про правозахисний рух, про Українську Гельсінкську групу, вбачав у них продовження змагань УПА.

1976 р. Гірник збудував на своїй садибі кухню з малою кімнаткою на другому поверсі, де мав тайник. Там він тривалий час писав від руки листівки, спрямовані проти російської окупації і русифікації України. За свідченням знайомих, 1977 р. Олекса дуже змарнів. Написав близько 1000 листівок (відомо вісім їх варіантів). У листівках були доволі розлогі міркування про історичну долю українського народу, підтверджені цитатами з Т.Шевченка.

У прощальному листі дружині від 6.01.1978 Гірник, зокрема, написав: "Я ішов простою дорогою, тернистою. Не зблудив, не схибив. Мій протест – то сама правда, а не московська брехня від початку до кінця. Мій протест – то пережиття, тортури української нації. Мій протест – то прометеїзм, то бунт проти насилля і поневолення. Мій протест – то слова Шевченка, а я його тільки учень і виконавець".

Залишив на столі записку: "Я поїхав у Львів. Не турбуйся, за день-два повернуся. До милого побачення! Олекса. 19.1.1978 р.".

20 січня 1978 року Олекса Гірник відвідав у Києві Святу Софію і Києво-Печерську Лавру (у сумці збереглися тролейбусні квитки). О 19 год. виїхав останнім автобусом із Києва в Канів. Мав сумку з двома каністрами бензину – 2,5 та 1 л. Пішки йшов понад 3 км на Чернечу гору проти сильного морозного вітру. Тричі обійшов пам'ятник Тарасові Шевченку. Вибрав місце на нижній перетиці, на північному схилі Чернечої Гори, за метрів 10–12 ліворуч від оглядового майданчика (там знайдено сумку, дві порожні каністри і запальничку). Дістав листівки і пустив на вітер, який порозносив їх. На гранітну брилу поклав прощальну духівницю:

"Протест проти російської окупації на Україні! Протест проти русифікації українського народу! Хай живе Самостійна Соборна Українська держава! (Радянська, та не російська). Україна для українців! З приводу 60-річчя проголошення самостійної України Центральною Радою 22 січня 1918 р. – 22 січня 1978 р. на знак протесту спалився Гірник Олекса з Калуша. Тільки в цей спосіб можна протестувати в Радянському Союзі?!".

Приблизно о 3 год. ночі 21 січня Олекса Гірник облився бензином і креснув запальничку. Ще рухався метрів 10–12. Знайшов у собі сили пасічним ножем розпанахати собі груди...

Обгоріле тіло в характерній для загиблих від вогню "позі боксера" виявив постовий міліціонер. Заступник начальника райвідділу міліції Олександр Гнучий викликав працівників міліції капітана Івана Терещенка та сержанта охорони Музею Т.Шевченка Романа Крамаренка. Вони визбирали біля 970 листівок, але кілька з них заховали. У спецкімнаті Музею листівки перерахували і розсортували працівники облуправління КГБ. Подальша доля їх не відома. Попри сувору заборону з боку КГБ будь-що говорити про подію, саме від цих міліціонерів увесь Канів дізнався ім'я Олекси Гірника з Калуша. Дружина О.Гнучого Віра зачитувала 4 листівки людям у Каневі, Львові, Дрогобичі, Трускавці. Кагебісти зібрали працівників Музею і теж попередили, щоб нічого не розповідали про подію. Була порушена кримінальна справа в міліції і в КГБ. Кагебісти вартували й біля моргу.

У дружини в Калуші був проведений обшук. Їй сказали, що чоловік згорів в автокатастрофі. Були допитані родичі.

Тіло оглядав і поклав у домовину, яку привезла в Канів удова, лікар-анатомопатолог Михайло Іщенко (згодом він опублікував низку статей, а 2004 р. – книжку "Спалився за Україну"). Тим часом агентура поширювала неправдиві чутки, що згорів п'яниця чи то релігійний фанат.

Священик Михайло Петраш уночі в хаті Гірників відслужив панахиду. Порушивши заборону, син Євген відкрив уночі домовину і по-християнському попрощався з батьком.

Попри заборони й замовчування, щороку 21 січня хтось на місце чину клав червону калину. Її розтоптували. 22 травня 1991 р. там побував Патріарх Мстислав (Скрипник). Він сказав: "Хтось може подумати, що Олекса Гірник – самогубця. Але той, хто йде на війну за Батьківщину – свідомо на смерть іде заради життя, хіба самогубцею є? Думаю, що Бог його простить. Він усього себе віддав Україні, без останку. Могила Шевченка, Чернеча Гора бачилися йому найпотужнішим вогнищем українського національного духу, і він приніс сюди полум'я свого великого серця. Олекса Гірник займе гідне місце в пантеоні найвидатніших борців української нації".

22 січня 1993 р. у Калуші його іменем названа вулиця, на його будинку встановлена меморіальна дошка з барельєфом. 28 травня 1995 р. у Богородчанах біля батьківської хати встановлено пам'ятний знак, у школі обладнано кімнату-музей О.Гірника.

1999 р. створено Київський благодійний фонд ім. О.Гірника "Українським дітям – українське слово" (голова – народний депутат, просвітянин Юрій Гнаткевич). У січні 2003 р. відбувся вечір товариства "Просвіта", присвячений подвигу О.Гірника. Київська міська організація УРП "Собор" та Всеукраїнське товариство "Просвіта" ім. Т.Шевченка оголосили 2003 рік роком Олекси Гірника. 25.06.2003 відбулася наукова конференція пам'яті О.Гірника "Русифікація та її вплив на етнопсихологію та етноструктуру сучасного українства".

На місці чину посадили кущ калини. 2000 р. директор Шевченківського національного заповідника Ігор Ліховий (згодом міністр культури) встановив півторатонну брилу червоно-зернистого граніту. У Музеї експонуються портрет, копія листівки.

Син Гірника Маркіян – математик, живе у Львові; син Євген – інженер, був першим заступником голови Калуського міськвиконкому, народний депутат України IV і V скликань (2002, 2006).

Указом Президента України №28/2007 від 18 січня 2007 року за проявлені мужність і самопожертву в ім'я незалежної України Гірнику Олексі Миколайовичу присвоєно звання Герой України (посмертно) з удостоєнням Ордена Держави.

Василь ОВСІЄНКО
http://maidan.org.ua

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ...

ПОТРЕБА КОНГРЕСУ ПРОДИКТОВАНА ЖИТТТЯМ

Час, щоби праві сили створили сильну координацію і завели порядок в Українській державі" – ці слова пані Слави треба великими літерами написати на сьогоднішніх прапорах українських патріотичних партій.

Двадцять років тому, 28–29 березня 1992 року, в Києві, у Будинку Центральної Ради (у наш час Будинок вчителя) відбулася Перша конференція українських націоналістів, на якій головувала Слава Стецько. З цієї символічної події, власне, розпочалось повернення ОУН в Україну і формування організованого націоналістичного руху на новому етапі державного будівництва.

На Конференції були представники не тільки від західних областей, але й ми, східняки. Хоч, зрозуміло, зазбручанські й галицькі делегації представляли численні громади однодумців-націоналістів, а ми, слобожани чи донбасівці, крім самих себе, хіба що "мертвих і ненарожденних" земляків.

У листопаді 1991 року до нас в Харківський Літмузей прийшов Микола Шатілов, поет і публіцист, колишній редактор журналу "Прапор". Ми знали, що він емігрував за кордон і працює на празькій "Свободі". Микола мав завдання знайти у Харкові активістів, які б поділяли націоналістичні погляди. Шукати особливо не довелося – усіх, хто піднімав на харківському Майдані прапори і роздавав українську символіку перехожим на початку дев'яностих, можна було на пальцях порахувати. Перед поїздкою нас поінформовано, що метою зібрання буде створення під керівництвом Проводу ОУН фасадної націоналістичної структури, покликаної для мобілізації нації і зміцнення, розбудови української державності.

Сьогодні, розбираючи архів Конгресу, знайшла "Доповідну записку" Миколи Шатілова Славі Стецько. В ній наводились аргументи, що націоналістам треба якнайшвидше інтегруватися в українську політику:

"Часу ж історія, як завше, не залишає, й тому нам слід випереджати події, тобто вкорінювати ОУН в український грунт не поступово, а – прискорено, поминаючи ті чи інші організаційні етапи.

Українському народові, а також нам, як його репрезентантам, зараз невигідна політична стабілізація в країні, бо в такий спосіб було б законсервовано московсько-большевицькі бактерії україножерства. За даних умов було б помилковим купуватися на таку дешевину, як псевдодемократичні балачки про українську єдність, ту єдність, що вона зміцнюватиме підвалини влади антинародної й антидемократичної за своєю сутністю."

Якщо пригадати 1992 рік, то у політиці це була подібна ситуація до нинішньої. Влада Леоніда Кравчука активно схиляла людей з національ-патріотичного табору до співпраці, а з іншого боку вела шалену пропаганду проти націоналістів. З цієї причини в Народному Русі стався перший розкол, і він стрімко втратив серед населення авторитет. УРП також розколюється на УРП і УКРП, а потім ще й ще, і так зване національ-патріотичне середовище демонструє патологічну нездатність поставити національні інтереси над партійним і особистісним дріб'язком.

Водночас у правому політичному крилі, представленому західними областями, також почали вирувати групові пристрасті, які нічого спільного з турботою про збереження української державності не мали. Варто почитати записки, які подавали Славі Стецько на зустрічах у Львові й по інших містах і селах Галичини. Іноді вони нагадують більше колективний допит про її минуле і в цілому роздратовані закиди діаспорі, мовляв, "от приїхали і вчать як жити..." Від себе додам, що один в один так зустрічали часто галичан у Харкові.

Слава СТЕЦЬКО і Михайло ЗЕЛЕНЧУК, голова Всеукраїнського братства ОУН-УПА

Ні, щоби доброзичливо радитися між собою і приймати нестандартні рішення, як ефективніше протистояти загрозам комуни і московської експансії – увага перемикається на критику ЗЧ ОУН, протиставлення намірам мобілізації націоналістичних сил з усіх українських теренів в одній партії парламентського типу... Тож на противагу цим зусиллям було створено ОУН в Україні, яка, крім шкоди в суспільній опінії, нічого не дала, як, власне, і ДСУ І.Кандиби. Ця партія зосередилась на викидах в газеті "Нескорена нація" різного роду дезінформації про Славу Стецько і тих ветеранів націоналістичного руху, які стали на її бік. Хіба не можна в цьому розгледіти паралелі із теперішньою ситуацією у Львові? Одне слово, "не так тії воріженьки, як добрії люди".

Але, повертаючись до Першого форуму, – було ухвалено рішення провести такі ж конференції по обласних центрах, і з кінця травня її представництва вже були у Харкові, в Донецьку, на Луганщині. У липні проведено конференції, на яких ухвалено рішення готуватися до Установчого Збору Конгресу Українських Націоналістів. Наведу цитати з ухвалених резолюцій.

"Ми, учасники наради українських націоналістів Донеччини та Луганщини, зібралися з метою консолідації зусиль для ширення націоналістичного руху в Краї.

(...) Існує нагальна потреба об'єднання націоналістичних сил України для втримання і розбудови Держави, запровадження економічних та політичних реформ, поповнення державотворчого процесу українським змістом".

(З Резолюції Наради українських націоналістів Донеччини і Луганщини 25 липня 1992 року)

"Нарада українських націоналістів Харківської та Сумської областей має на меті консолідацію по піднесенню національної свідомості серед населення Слобожанщини та розгортання широкого націоналістичного руху, який гарантує порядок, проведення економічних та політичних реформ і українського змісту нашої держави. *Харків. 11.07.1992 року.*"

Здається, ці заклики ані на крихту не втратили актуальності...

Ольга РІЗНИЧЕНКО,
м.Харків

ДОБРОДІЙНІСТЬ

СЛОВО ВАРТНІШЕ ЗА ГРОШІ

Представники Благодійного фонду Андрія Лопушанського вручили премії учням-відмінникам Стрілківської середньої школи та СШ №1 і СШ №2 Старого Самбора на Львівщині.

– Чесно кажучи, ми вже якось і не чекали на цю подію, – розповів директор Стрілківської середньої школи Ігор Калинович. – Річ у тім, що 1 вересня в гостях у наших школярів і педагогів побував відомий у наших краях меценат Андрій Лопушанський. Тоді й пообіцяв учням-випускникам дев'ятих та одинадцятих класів, що всі, хто закінчить перший семестр на "відмінно", отримають спеціальні премії від Фонду. Гості поїхали, а діти почали з ентузіазмом працювати. Закінчився перший семестр. Окремі учні почали запитувати, чи обіцянка того пана залишається в силі. Але я не смів звертатися до Фонду. По-перше, не зручно, адже насправді нам ніхто нічого не винний, а вчитися – головний обов'язок кожного школяра. По-друге, я директорую недавно, а 1 вересня лінійку проводив мій попередник, який згодом вийшов на пенсію. Кажуть, Іван Йосипович співпрацював з Фондом, тож, певне, має більше інформації. Та й не запрошував би він на свято випадкову людину. Одне слово, я був трохи розгублений. Аж тут представники Фонду з'явилися самі – його директор Орест Бонк *(на світлині – ліворуч)* і депутат обласної ради Юрій Войтів. Приїхали вручати премії. Це було справді зворушливо, адже всі переконалися: Андрій Лопушанський слова дотримує, що в наш час трапляється не так уже й часто. Крім того, премія – гарний стимул для учнів, матимуть змогу витратити її на книжки чи якісь інші потрібні їм речі. Премію отримали п'ятеро наших школярів.

– Чи плануєте й надалі співпрацювати з Фондом?

– Знаєте, не хотів би турбувати людей через дрібниці – всіх потребуючих не можливо задовольнити, а до них багато хто звертається. Однак, якби з'явилася якась особлива ідея, було б цікаво. Головне, переконався: Андрій Лопушанський – партнер серйозний.

Такої ж думки дотримується й Іван Лопушанський, який ще донедавна працював директором Стрілківської середньої школи.

– Навіть здогадуюся, про що ви мене зараз запитаєте, – сміється. – Напевне, поцікавитеся, чи ми з меценатом не родичі? Ні, тільки однофамільці. Але родину Лопушанських знаю давно. Батько пана Андрія, Ярослав Михайлович, був моїм учителем. Пізніше я працював з його тіткою. У них ціла родина вчителів. Гарні, порядні люди. З самим Андрієм Лопушанським познайомився лише на початку цього навчального року, коли він завітав до нас у гості. Але з його Фондом співпрацювали давно. Вже, здається, вся наша школа побувала "Женеві" на відпочинку. Спочатку посилали відмінників, активістів, а потім – усіх охочих, від яких, до речі, не було відбою. Їздили й учителі. Відчувається, що Андрій Лопушанський знає і розуміє проблеми освіти, щиро хоче допомогти. І робить це постійно, а не як акції до свят чи виборів, щоб привернути до себе увагу. Навіть тоді на лінійку до нас прийшов не з порожніми руками: подарував дітям м'ячі й багатофункціональний ксерокс. Наче знав, чого саме нам бракує. На моє, даруйте, не щире (бо дуже вже нам той ксерокс був потрібний) зауваження, що, мовляв, не треба було витрачатися, лише засміявся. Як же, каже, до дітей без гостинців іти, вони ж чекають, дома своїх четверо, знаю.

Радо вітали представників Фонду і в Старосамбірських СШ №1 та СШ №2. Діти тішилися нагородами, раділи за себе й за своїх друзів, обіцяли добре вчитися й гарно поводитися, бо саме ці чинники стануть визначальними у нових номінаціях, які ініціюватиме Фонд.

Леся РУПНЯК

ВІДГОМІН СТОЛІТТЯ

"ПРОСЯТ СЯМЕШЕК НЕ БРОСАТЬ"

Цей дивний напис на київському річному двірці привернув увагу Івана Зілинського, коли він сідав на пароплав до Канева, збираючись відвідати могилу Т.Шевченка. Його відрядження на Велику Україну з метою вивчення і упорядкування українських говорів співпало за часом із подією, яку в тогочасній російській і західній пресі встигли охрестили як "народження окремої української національності".

Півстоліття по смерті Кобзаря знадобилося, щоб усвідомлення нащадками батька Тараса набуло масового характеру, і люди, розділені бар'єром імперії, різних соціальних і культурних статусів, відчули між собою спорідненість – таку, що ще за життя Шевченка у Третьому відділенні поліції Петербурга підпадала під кримінал. Питання: "Що вкладаете Ви в характеристику "із наших"? – задавали на допитах арештованим в Петербурзі по відомству Дубельта українцям у 1850-х роках. Вони ж поняття "наш" пояснювали спільністю віри, мовлення і, що важливо, відчуттям правди.

Отже, у червні 1911 року молодий талановитий мовознавець Іван Зілинський, на той час професор гімназії у Станіславі, перетнув кордон Російської імперії. Цього року в українських вчених визрів план написати першу українську енциклопедію під назвою "Украинский народ в его прошлом и настоящем", в яку мали увійти три нариси з історії української мови, сучасної літературної мови та діалектології. Цю останню тему було доручено опрацювати вченому з Галичини Івану Зілинському. Крім виконаної роботи, надрукованої у 1913 році під назвою "Проба упорядкування українських говорів", він зробив публіцистичний нарис про свої враження від подорожі Київщиною, Чернігівщиною і Полтавщиною. Окремий розділ присвячений поїздці до Канева.

Ці його "Враження…" такі живі, точні і образні, що з перших же слів переміщуєшся в уяві у наше минуле і можеш без зусиль порівнювати описи архітектурних пам'яток і характеристики наших українських середовищ із теперішнім часом. Багато проблем у ментальній, мовній, соціальній площині, що виникли під впливом імперського гніту, не розв'язані й по сьогодні. І тим корисніше подивитись на них з погляду сторічної давнини.

Окремо потребує тут уточнення згадка у нарисі Зілинського про збір коштів на пам'ятник Шевченкові у Києві. Це, власне, й була акція, що об'єднала українців не тільки на етнічних землях, а й розкиданих по усіх кутках Російської та Австро-Угорської імперій та й усього світу. Місцем для пам'ятника був ухвалений і затверджений губернатором садок проти Реальної школи біля Михайлівського монастиря. На участь у конкурсі проектів зголосилися скульптори з Одеси, Варшави, Харкова, Берліну, Ніцци, Льєжу, Будапешта, Лондона, Риму, Мюнхена, Барселони, Філадельфії. На конкурс було прислано 60 проектів. Проекти оцінювало журі у складі найповажніших митців і науковців С.Васильківського, О.Сластьона, С.Їжакевича, В.Кричевського, І.Тимошенка, М.Лисенка, М.Коцюбинського, М.Біляшівського, О.Русова, В.Науменка, О.Грушевського. До листопада 1911 р. було зібрано 100 тисяч рублів на спорудження пам'ятника Шевченкові. Але київські чорносотенці типу Табачника і Колесніченка, угледівши в ньому скритий засіб агітації проти "единої і неделімої", дійшли до самого Путіна чи пак Романова, який ініціативу українців придушив, а зібрані ними кошти пустили нібито на потреби Червоного Хреста. Згодом петербурзька газета "Новое время"звела ще наклеп на українців, наче убивством Столипіна вони помстилися владі за відмову встановити памятник Кобзареві. Про цю повчальну історію за матеріалами народного тижневика "Засів", що виходив у Києві з березня по грудень 1911 року, опубліковано статтю в мистецькому часописі "Артанія" №1 за минулий рік. А от сам нарис І.Зілинського, уривок з якого пропонується читачам, був надрукований вперше у "Збірнику пам'яті Івана Зілинського (1879-1952). Спроба реконструкції втраченого ювілейного збірника з 1939 р. Нью-Йорк, 1994. Париж-Сідней-Торонто-Львів", виданому під опікою філологічної секції Наукового товариства імені Шевченка.

Серія третя
№ 16.
Adagio.

Світе тихий, краю милий!

Слова Т. Г. Шевченка.

Сві - те ти - хий, кра - ю ми - лий Мо - я У - кра - ї - но!
За - що те - бе сплюндро - ва - но, За - що мар - не ги - неш?

Чи ти рано до схід сонця
Богу не молилась?
Чи ти діточок непевних
Звичаю не вчила?

— „Молилась я, турбувалась,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.

Виростали мої квіти,
Мої добрі діти,—
Панувала і я колись
На широкім світі!..

Іван ЗІЛИНСЬКИЙ

ВРАЖЕННЯ З ПОДОРОЖІ ПО УКРАЇНІ ЛІТОМ 1911 р.

ВСТУП

Перед двома роками відбув я з доручення Петербурзької Академії Наук наукову подорож по Україні в цілі студіювання українських народних говорів на території царської Росії. Протягом трьох місяців переїхав я майже цілу українську територію і мав нагоду придивитися трохи ближче життю-буттю простолюддя та української інтелігенції. В нинішньому викладі не буду займатися вислідами моїх язикових студій, а обмежуся лише на поданні загальних вражень і споминів.

Перед виїздом на наукову екскурсію 1911 р. в Росію стрінув я у Львові одного визначного нашого діяча, що вертав з Рів'єри, який вже здавна вибирався на антропологічні студії за кордон по Україні.

– Дайте мені спокій з тими закордонними українцями – це правдива сволоч.

На мій запит, чому так безглядно осуджує наших закордонних братів, він подав мені кілька фактів.

На Рів'єрі він пізнав кількох українців-емігрантів, деякі дуже заможні, що, мабуть, ніколи не вернуть в Росію. В розмові розпливались вони в словах на тему українського патріотизму, як вони дуже люблять Неньку Україну і свою рідну мелодійну мову і не проміняли б її ні за що у світі. Згодом наш галицький добродій почав заходити до домів цих закордонних патріотів. І остовпів, коли почув, що їх жінки і діти говорять лиш по-московськи. На обурення, висказане нашим земляком, закордонні оправдувались, що то, бач, привичка, вплив школи і т. д.

Дуже тяжкі часи переживають наші східні брати. Чорні хмари нависли над нашою поетичною, соняшною Україною, чим раз більше змагається скажена нагінка, неначе всі темні сили спряглися, щоб знищити, викоренити цілком все, що українське. Майже кожний день приносить нам тривожні вісті про приготування до завзятої нерівної боротьби, і ми уважно прислухуємось. Наші очі звернені на схід, думки линуть над Дніпро, бо ж ми знаємо, що там наша будучність, не в Галичині, а над Дніпром, у Києві.

Живемо близько себе, леліємо в наших серцях ті самі ідеали, але кордон розділює нас, мов хінський мур, так що ми в дійсності дуже мало себе взаємно знаємо, переважно тільки на основі поверхових, уривкових часописних звісток. Замало єднання, спільного порозуміння, взаємної помочі і плянової роботи для добра цілої України. Та інакше досі не могло бути через дуже утруднені особисті зносини.

Коли поїхати за границю, до Німеччини чи до Італії, чується там подорожній вільним як дома. Подорож в Росію в теперішніх часах вважається певного роду ризиком і то не без причини. Різні шикани зі сторони поліції, шпіонування на кожному кроці чужого підданого і т. д. – прямо відстрашують від їзди в царство нагайки.

ДОРОГА З ПІДВОЛОЧИСЬКА У КИЇВ

Зараз на першій закордонній станції представляється нашим очам зовсім чужий світ. На пероні тьма жандармів і всіляких темних індивідуїв, що недовірливо мірять від стіп до голови кожного приїжджого. Все це робить дуже прикре враження. По переході через чистилище різних ревізій паспортів і пакунків, опиняємось вкінці в російськім вагоні і свобідніше віддихаємо.

Російські залізниці, треба признати, належать до найвигідніших у світі; вагони чисті, просторі, уряджені вигідно, гарно. На головних лініях не тільки до їзди другою, але і третьою клясою купують пляцкарту, і кожен може вигідно вночі спати.

Але і тут проявляється відомий російський біюрократизм і пуста формальність. До ревізії білетів приходить нараз ціла процесія озброєних револьверами (особливо на полудневo-західних лініях) кондукторів (оберкондуктор, кілька кондукторів і унтеркондукторів), відбирають білет і йдуть далі. За хвилю приходять знову і приносять "квитанцію", тобто потвердження на відданий білет, що залишається в обер-кондуктора. Відтак перед станцією висідання знов відбирають квитанцію і приносять білет і т. д. Весь час відбувається така мандрівка кондукторів по всіх вагонах поїзду.

По 12 годинах їзди з Підволочиська вранці 19 червня доїжджаємо нарешті до Києва. Вже здалека сіяє в лучах сонця золота копула дзвіниці Печерської Лаври, відтак виринають Київські гори і сам Київ на них, що купається у величезних садах. Дворець (по чисто російському вокзал) старий дерев'яний (щойно тепер задумують будувати новий, модерний).

На двірцевій площі представляється нам оригінальний вид. Ціла маса звощиків, убраних в чудні стародавні московські строї з часів цариці Катерини, в оригінальних, низьких циліндрах, в широчезних і довгих по саму землю бекешах. Найбільше однокінних повозокхваєтончиків, на дві особи, на маленьких колісцятах, запряжених переважно в дуже гарні коні (з дугою). Звощики шалено скоро їдуть і влаштовують формальні перегони по вулицях Києва.

УКРАЇНСЬКЕ КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ У КИЄВІ

В Києві є доволі значний гурток свідомих українців, що гуртувалися по розв'язанні "Просвіти" та "Українського клюбу", навколо клюбу "Родина", але вони губляться в півмільйоновому місті. Клюб "Родина" міститься при першорядній Володимирській вулиці, недалеко Золотих воріт і має дуже гарний просторий будинок з 12 кімнат. В тій самій кам'яниці має також поміщення молоде та рухливе Українське наукове товариство з малим музеєм.

В Києві є величавий міський музей, що зберігає багато наших пам'яток; він є також в українських руках. Директором є знаний український патріот Біляшевський, а його помічником – гімназіальний професор – Данило Щербаківський – брат Вадима, що їздив по Галичині студіювати наш церковний стиль.

Під час ферій більша частина патріотів роз'їхалася на дачі; осталися переважно співробітники часопису (щоденника) "Рада" і деякі інші, приміром: Олена Пчілка, Грінченкова, Вороний, Єфремов, Черкасенко, Малич, покійний Шерстюк – редактор "Світла" та інші.

Редакція "Ради" також має дуже гарний, просторий будинок напроти Золотих воріт. Крім того, до українських позицій належать також дві книгарні: згадана вже – "Київської Старини" і "Літературно-Наукового Вістника" та недавно відкрита крамниця "Часу"; всі дуже гарно розвиваються. Торгують пересічно по 20 тисяч карбованців річно, отже, видно, що попит за українською книжкою є великий, коли зважити, що давнішими роками лише одиниці інтересувалися українською книжкою.

Дуже гарний є в Києві чотириповерховий дім М. Грушевського, збудований

в українському стилі архітектом Кричевським.

Багато українців жило на дачі недалеко під Києвом, найбільше в соснових лісах с. Боярка.

Між іншим, відвідали ми й Миколу Лисенка, що щороку живе милю під Києвом, у с. Китаєві, де знаходиться монастир-філія Київської Лаври і старовинна твердиня.

Родина Лисенків належить до тих нечисленних українців, що дома і публічно говорять тільки по-українськи. Пізніше оповідали мені, що ще недавно, як хтось запитав, у яких сім'ях говорять виключно по-українськи, дістав таку відповідь: "А багацько, от: Лисенки, Старицькі, Стєшенки, Черняхівські, Косачі, Чикаленки, Яновські, Науменки; далі – Лисенки Старицькі, Стешенки, Черняхівські, Косачі, Чикаленки, Яновські, Науменки" – і т. д. з вічним повторюванням. Тепер вже вправді іде до кращого – але все ще вживання виключно української мови, хоч би тільки в родинному колі, належить до дуже рідких випадків.

Взагалі придніпрянці переживають під многими зглядами такі часи, які у Галичині вже давно минули. Сильна привичка, винесена із російських шкіл, російська мова, часто таки брак відваги зробити перелом, а то цурання рідної мови, є причиною цього анормального стану. Як у нас донедавно старі тітки та бабки між собою говорили (або ще й тепер говорять) по-польськи, а в чужому товаристві по-українськи, у східних українців навпаки: старушки між собою говорять звичайно ще по-українськи, а як прийде хтось чужий, то вже всі говорять офіціальною мовою.

Привичка до тої офіціальної мови іде так далеко, що коли навіть йдуться два інтеліґенти-товариші – попи або з іншого стану, то кілька перших речень мусять до себе сказати в офіціальній, звичайно попсованій мові, та аж пізніше, як розбалакаються і хотять від серця промовити до себе, переходить на рідну мову (зрозуміло, коли якесь начальство цього не чує).

Для характеристики низького стану освіти східноукраїнських священиків, а зокрема ченців, наведу лише один приклад.

Лисенко запровадив нас в Китаєві до монастиря і просив, щоб котрийсь з ченців показав нам якісь старі книги і розповів історію заснування монастиря. Всі старовинні книги, – кажуть, – забрали до Лаври, а про початок монастиря ніхто не знав нічого розказати. На наполягання Лисенка привели до нас наймудрішого ченця – самого ігумена. "Это, – каже, – был какой-то китайский князь, он пришел на Русь і основал этот монастырь". Лисенко, обурений, вилаяв усіх ченців, що задурно хліб їдять, а нічим не інтересуються, і пояснив їм сам, що монастир заснував Андрій Боголюбський, а назва "Китай" – це татарське слово на означення твердині, яку татари в цьому місці під час нападу на Київ здобули.

Але що під такою шкаралупкою не все вигасла свідомість, лише треба б її розбудити, свідчить слідуючий випадок.

Повертаючи від Лисенка, стрінули ми у лісі ченця. Наш чичеро – урядовець Цимбал з Києва– спитав його, куди дорога у місто. Відповідає по-московськи.

– А звідкіля ви, що ви не говорите по-українськи?

– Я хахол с Харьковской губернии.

– Ну, так говоріть по-нашому.

Відтак Цимбал витягає листок:

– Жертвуйте на пам'ятник Шевченка.

Чернець боявся, але дав 10 копійок.

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ У КАНЕВІ

Загляньмо тепер на хвилю на могилу батька Тараса в Каневі. З Києва до Канева їхати кораблем приблизно 10 годин. Краєвид над Дніпром дуже мальовничий. З правого боку підносяться то вищі, то нижчі горби та кручі, омаєні деревами, а по лівому березі розлягаються непроглядні степи, мережані нивами-полями. На кораблях все повно, і в пристанях вражають око дивні написи великими буквами: "Просят сямешек не бросать". Це заборона не розкидати лушпин з насіння соняшника. Їсти соняшникове насіння – це улюблене заняття нижчих верств на цілім просторі України. Навіть трудно представити собі міщан, селян і жидів без насіння в кишенях. Старі і молоді безупинно гризуть його і досягають такої досконалості, що вкидають здалека кілька зерен в рот і вмить – при помочі зубів і язика видобувають, як горобці, зерно, а лушпину видувають з рота. Через те скрізь по вулицях і площах, на кожнім місці повно тої лушпини.

Перед Каневом зблизився до нас на кораблі один добродій, коли почув, що ми говоримо по-українськи, і дуже радів, що чує рідну мову. З розмови довідались ми, що він українець, високий чиновник з Петербурга, їде на канікули до рідні в Черкаси. Сам вже дуже лихо говорив по-українськи, а жінка і діти тільки по-московськи. Але видно, що в нього ще не завмерла національна свідомість, бо коли видно було здалека хрест на Тарасовій горі, – він вказував його своїм синкам і з захопленням пояснював, хто там лежить і чим він для нас є.

Від Канева до підніжжя Тарасової гори – кілометр дороги, де розложилось мале, дуже симпатичне сільце – Монастирок. Вихід на гору – крутими стрімкими дерев'яними сходами, дуже прикрий. Доброї чверть години треба, щоб дістатись на плато, де знаходиться сама доволі висока могила.

Високий білий хрест на могилі гарно відновила 1911 р. якась незнайома людина, що довший час сиділа в тюрмі в Архангельській губернії. Там цей чоловік заробляв денно при казенній роботі 1 рубель і 30 копійок; на 30 копійок він харчувався, а по рублю відкладав. За зложені гроші приїхав на Тарасову могилу і гарно полакував хрест та штахети.

З могили представляється чарівний вид – далеко на право-і лівобережну Україну, особливо при заході сонця. Кращого місця годі собі уявити. Не дармо мріяв Шевченко про це місце на чужині, щоб там доживати віку (в поемі "Сон"), або щоб хоч по смерті спочити серед гарної української природи ("Заповіт").

Зрештою, могила доволі занедбана, повно бур'яну, о квітах нема навіть бесіди. І дерев'яні сходи, що ведуть на верх могили, вже зіпсовані.

Побіч могили, у вишневому садку, стоїть хата, де міститься Шевченкова світлиця, дві кімнати для гостей і кімната для сторожа. Дві світлиці збудував перед 30 літами померлий брат Тараса Варфоломій, а дві дальші добудував вже Науменко, директор гімназії в Києві, тепер куратор могили, що має недалеко могили, по лівім боці Дніпра, власне село Прохорівку.

Шевченкова світлиця чепурно прибрана гарними рушниками, вишивками, килимами, плахтами та образами. Між іншим, Тарасова онука, дочка Петра Микитовича, принесла недавно гарний мережаний рушник для діда. Побіч знаного портрета копії Рєпіна, на правій стіні є другий гарний портрет, відомий в копіях і у нас, мальований Красицьким, також онуком Тараса. Сестра Тараса, Катерина, вийшла заміж саме за Красицького, батька отого маляра.

Селяни відносяться до Тараса з великим пієтизмом. Давніше приходили з далеких сторін по 100-200 люда, але від 1907 р., по словам сторожа могили Івана, "народ одвернувся назад", бо поліція розганяла і била нагаями мужиків, лаючи: "За чим? Пошол вон".

Давніше можна було на могилі свобідно говорити і співати, а тепер вечорами все повно шпигів попід вікнами, підслуховують, чи, борони Боже, не заноситься на яку революцію з батьком Тарасом на чолі. Навіть по смерті він їм страшний.

Переглядаючи пам'яткову книгу, бачиться підписи людей з дуже далеких сторін, а мало з близьких. Мені самому доводилось часто чути з уст свідомих інтелігентів, що вони не були ані разу на Тарасовій могилі. "Нам ближче і більше маємо можливости до відвідання батька Тараса, як ви, тому відкладаєм на пізніше, бо брак часу" і.т. п. (в Боярці).

На могилі пізнали ми народного учителя Кірієва з містечка Лютеньки Гадяцького повіту Полтавської губернії. Він приїхав на учительські курси в Київ, та оскільки занадто вчені офіціальні

лекції про археологію, антропологію, штуку і т. д. зовсім його не займали, то він покинув їх і використав час на відвідини святих, як казав, місць на Україні. Він дуже захоплювався красою природи, при читанні "Кобзаря" плакав, як мала дитина, і на пам'ятку забрав повні кишені каміння з могили, щоб пообділювати ними знайомих. Це наскрізь ідеальна, свідома людина; подібних народних учителів доводилось мені пізніше стрічати дуже часто.

Подібно, як у нас в Галичині, так і на східній Україні народне учительство найбільше зі всіх верств свідоме, патріотичне і роботяще. Не високі чиновники, що живуть по містах і не зустрічаються з народом і впрочім бояться звичайно власної тіні, не обмежене, темне, неосвідомлене духовенство, що часто ворожо ставиться до народу, і не багачі, дуки, дідичі працюють над усвідомленням широких мас, а нужденно оплачуване учительство посвячує всі свої сили невпинній праці для народу. Що українська книжка, а навіть і часописи чимраз частіше заходять на село і народ рветься до читання рідного слова, то виключна заслуга народного учительства.

Я дуже часто зустрічав учителів, що лиш для ока інспекторів вчать в народних школах дещо по-російськи, а впрочім науку ведуть лише в українській мові. Їх за це переслідують, переводять в північні губернії або проганяють, але вчителі мало що собі з того роблять. В т. зв. "парафіяльних школах" платня учителя виносить 7-10 рублів місячно, в міністерських школах трохи більше, тож такий заробіток знайде собі прогнаний учитель і деінде.

Гірко вражає, що і хата на могилі Тараса дуже занедбана, дах обдертий, а в кількох місцях видно було навіть діри в стрісі, і починає затікати.

Найприкріше враження зробив на мене 11-літній синок сторожа Івана, що нас супроводжував на сусідню т. зв. Княжу гору, що її закупив і збудував там собі дачу директор Київського музею Біляшевський. По дорозі говорив до нас хлопець лише ломано по-московськи. Питаю його:

– Хлопче, чому ти не говориш, як твій батько, мати, сестра, а перекручуєш язик?

Він виправдувався, що вже інакше не може говорити. Ходив у школу в Каневі, там насміялися з нього за "хахлацьку" мову, грозили, а навіть били, і він тепер говорить страшно попсованою мовою, наче відставний солдат.

Мені страшно стало, якщо скрізь так діє на українських дітей російська школа. Так воно по містах переважно дійсно і є. То ще наше щастя, що на Україні мало шкіл по селах, а там, де вони є, в них вчать багато свідомих учителів-українців. Інакше русифікація поступала б при помочі школи, а з другого боку при помочі солдатчини, дуже швидко. Жіноцтво й старша генерація говорять на селі виключно чистою українською мовою без домішок.

P.S. *Читала текст і мимоволі порівнювала із своїм досвідом і подорожніми спостереженнями.*

От, наприклад, зауваження Зілинського про поїзди у царській Росії, що в 1911 році були зручними, чистими і вчасно відправлялись.

Можу сказати, що у незалежній Україні ще пару років тому у відносно новому експресі "Харків-Київ" теж було їздити зручно, і поїзд відправлявся згідно з розкладом.

Але от позавчора цілу дорогу (із запізненням відправки потягу на 15 хвилин) довелося давити тарганів, які курсували по підвіконню, перебравшися, мабуть, на залізницю з радянських кухонь.

І любов до "семяшек" у нас за сто років не згасла, а з Табачником, судячи з лушпиння на розкладеному столику і під ним, розпалилась з новою силою.

Але ні таргани, ні лушпиння, ні пляшки з-під пива під ногами, ні навіть кнопка в туалеті, яка вийшла за часів Януковича з ладу, не йде в порівняння із сміттям, яким заливаються вуха і очі пасажирів з сьомої ранку до полудня.

Російська попса, "Свати" і колективна "Верка Сердючка" у вигляді "95 кварталу" – це що – попит сучасного середньостатистичного пасажира, який по справах бізнесу чи адмінроботи (вранці – до столиці, увечері – додому) користується цим видом транспорту по декілька разів на тиждень?!

Якщо це так – значить, так нам і треба. Рівень моральних і розумових дегенератів, яких ми обираємо до влади, закономірно відбиває стан нашої колективної духовної деградації – зачатих, певно, від шевченкового рядка "Якби ти знав, Богдане п'яний..."

Але як ні, і ми дійсно ":

1) "не підніжки, грязь Москви", як "всенародно обраний" межигірський гарант на золотому унітазі...

2) не путінські "семяшки", якими нововобраний кремлівський деспот з кожним терміном чимдалі швидше плюється...

3) не "правдива сволоч", яка лише на позір розпинається у любові до України...

Маємо це самим собі ще раз довести. І не лише на виборчих дільницях і майданах – на роботі, вдома, на всіх видах транспорту і кожного Божого дня, пам'ятаючи живого – не пам'ятник Шевченка "Псальми":

Царі, раби – однакові
Сини перед Богом;
І ви вмрете, як і князь ваш,
І ваш раб убогий.
Встань же, Боже, суди землю
І судей лукавих.
На всім світі Твоя правда,
І воля, і слава (псалом 81).

Ольга РІЗНИЧЕНКО

ПОЕТИЧНЕ СЛОВО

Шановна редакціє!

28 березня виповнюється 100-років від дня народження Героя України Олекси Гірника. Мій колишній однокурсник по Львівському університету Левко Воловець надіслав мені вірша, присвяченого подвигу вірного сина української нації.

Левко – уродженець Львівщини, член Спілки письменників України, автор і співавтор кількох підручників для середньої школи, видав більше десятка поетичних збірок.

Пропоную редакції надрукувати його вірш "Останній монолог Олекси Гірника".

Василь-Юрій Кривень,
випускник філологічного факультету ЛДУ ім.Ів.Франка 1958 року.

ОСТАННІЙ МОНОЛОГ ОЛЕКСИ ГІРНИКА

Вже надходить пора розібратись мені,
Що було у житті нашім сутнє,
Озирнутись в минулі століття сумні,
Спрямувати свій погляд в майбутнє.
Накидали нам голод, як зброю страшну,
Мордували у нетрях Сибіру,
Але ми зберегли свою волю міцну
І в душі нерозтрачену віру.
Як зуміли збагнути огидні кати,
Що їм знищити нас вже не вдасться,
То змінили свій метод і шлях до мети –
Посилають нам інші нещастя.
Відібрати запрагли найвищий наш скарб –
рідну мову, що сяє віками.
Нам до неї любов ставлять нині на карб,
Щоб духовно розправитесь з нами.
Сумніваюсь, чи вдасться спинити в цю мить
Незагнуздану силу ворожу,
Але поки у серці рішучість горить,
Я терпіти зухвальства не можу.
Тож прости, моя мила, кохана рідне,
Що себе тут приношу я в жертву.
Хоч ніколи ти більш не побачиш мене,
Та душа моя вільна від смерті.
Вже недовго тепер залишилось мені
Смолоскипом на варті горіти,
Але вірю: нові запроміняться дні
І вогонь той засяє над світом.
Хай розбудить він сонних, живих підніме,
Донесеться до неба орлино –
І настане тоді вирішальний момент,
Бо воскресне із мертвих Вкраїна.
Подолає вона зграї хижі, круті
Та всі сили підступно-ворожі.
Нам засвітиться доля, як факел, в житті,
Стане Слово у нас на сторожі.

21.03.2012 р.

Левко ВОЛОВЕЦЬ,
с.Колоденці, Камянка-Бузького району, Львівської області

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

ЛІКИ ВІД МАНКУРТСТВА

У Київському музеї російського мистецтва виставлено близько 60 портретів відомих українців X–XIII століть, створених у рамках проекту "Українці у світі".

"Це портрети тих наших славних попередників, чиї надбання дійшли до наших днів, якими ми маємо пишатися і цінувати, – зазначив у розмові з "УМ" ініціатор та ідейний натхненник проекту "Українці у світі", народний депутат Петро Ющенко. – І коли ми говоримо про державні атрибути, такі як прапор, герб і гімн, то, я певен, поруч із ними має стояти і Національна картинна галерея. Як Лондонська картинна галерея, якій уже 250 років, як картинні галереї Вашингтона, Сіднея, Парижа, Варшави. Два роки тому таку галерею почали створювати у Москві, плануючи зосередити її в колишньому музеї Леніна. Цілком можливо, що багато українців потраплять туди під грифом "російських героїв". Недавно на одному з російських телеканалів бачив цікаву передачу про Володимира Маяковського. А чи багато з нас знають, що його батько родом із села Мачухи на Херсонщині, а мати – українка з Кубані Тетяна Павленко?"

Щодо періоду історії, який представлений у портретах саме тут, у Київському музеї російського мистецтва, то найвпливовішою і найяскравішою постаттю, масштаб якої суспільство ще не осягнуло до кінця, пан Петро вважає князя Володимира Великого. "Або княгиня Ольга. Зазвичай її зображують грізною. А на портреті нашої колекції, який є копією фрески, ми бачимо її як мироносицю. Велика княгиня, яка об'їхала всю нашу землю, зробила перший перепис населення, запровадила податкову реформу..."

Петро Андрійович переконаний: таку галерею має формувати суспільство – як храм, який творять усім миром. Понад двісті художників з усієї України створювали колекцію портретів українців різних епох, які діяли у різних сферах: державництво, духовенство, військові, просвітники, діячі театру, кіно, спортсмени. Загалом – 4000 портретів об'єднали 17 галузей. Два роки галерея експонувалася в Українському домі столиці. Сьогодні частину портретів з великої колекції можуть бачити в стінах альма-матер студенти Національного університету ім. Шевченка, Національного педагогічного університету ім. Драгоманова, Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Олена Онуфрієнко, завкафедри української мови та культури НТУУ "КПІ", каже, що студенти політехніки сьогодні виступають із доповідями про українців у світі на наукових конференціях. "Є гарний вислів – "нашого цвіту – по всьому світу", – додає Олена Петрівна. – Збирати цей цвіт – найкращі ліки від безпам'ятства".

"Звісно, портрети не можуть дати відповіді на всі запитання, це лише привід для розмови, нагода з'ясувати для себе, хто ці люди, збагнути їхнє місце в історії, – зазначив на відкритті експозиції у Київському музеї російського мистецтва Олексій Усачов, представник організації "Український клуб". – Українська нація має багато героїв. Коли знатимемо їх – усвідомимо, ким ми є у світі. Їх свідомо замовчували впродовж десятиліть, аби ми почувалися меншовартісними. І навіть якщо нинішня Верховна Рада провалює постанови щодо відзначення дат і подій, пов'язаних з українською історією, від цього їхнє значення не зменшується. Наше завдання – не бути байдужими і вчитися на позитивних прикладах своєї історії".

Юлія КОСИНСЬКА,
"УМ", ч.45

ПОЗИЦІЯ

ПЛЕКАЙМО СВОЄ!

Нещодавно в Російській Федерації міліцію перейменовано на поліцію. На цю подію жваво відгукнулися владоможці в Україні. По-перше, спрацював їхній холуйський інстинкт. А по-друге, зі зміною назви вони мають нагоду просторікувати про "реформи" у цьому відомстві, яких насправді немає і не передбачається. Якби в Російській Федерації не відбулося перейменування міліції на поліцію, будь-які спроби зробити це в Україні зустріли б шалений спротив з боку згаданих осіб. Ці "землячки із циновими ґудзиками" навіжено б волали, що, мовляв, поліція є у ворожих країнах НАТО. А в колишній Російській імперії вона була знаряддям "самодержавія" та гнобила трудовий народ. І лише міліція завжди була, є і буде рідною та ще й народною. Гнівні промови холуїв Московії рясніли б такими словами: "Ми чтим наши традиції і нікому не позволім...".

Але зараз у Російській Федерації замість міліції постала поліція. І ось наприкінці грудня 2011 року, під час зустрічі з правоохоронцями Донецької області з нагоди Дня міліції, від народного депутата України Валерія Коновалюка присутні почули, що в Україні готується проект Закону "Про поліцію", який побачить світ у 2012 році. А Валерій Коновалюк є одним із співавторів цього законопроекту.

Я не маю наміру зараз обговорювати зміст майбутнього закону України "Про поліцію". Торкнуся лише запропонованої зміни назви. Мені не подобається слово міліція. Але так само мені не подобається і слово поліція. Я вважаю, що замінювати одне іншомовне слово – міліція (від латинського – військо) на інше – поліція (від грецького – управління державою) не варто. Адже в Україні ця установа мала колись іншу назву. 18 травня 1918 року була створена Державна Варта, як Департамент Міністерства внутрішніх справ Української Держави (Гетьманату). Вона діяла відповідно до функціонального призначення колишнього Департаменту поліції Російської імперії.

Сьогодні в Україні має бути Державна Варта, а не міліція чи поліція. І відзначати День Державної Варти треба 18 травня, а не 20 грудня – згідно з Указом Президента України "Про День міліції" від 17 листопада 1992 року.

Ігор САЄНКО, м. Луганськ

ВИСТАВКИ

ВСЕСВІТ ОЛЕСЯ БЕРДНИКА

Сьогодні, 29 березня, у приміщенні Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України відкривається документально-книжкова виставка "Всесвіт Олеся Павловича Бердника (1926–2003)", присвячена письменнику-фантасту, філософу та громадському діячеві.

У рамках виставки, що включає вісім розділів, широко представлені світлини О.Бердника різних років (індивідуальні та в групах), документи родини письменника; листування з рідними (великий блок складає листування з донькою Мирославою під час другого арешту письменника); розсекречені справи слідства КДБ над О.П. Бердником та ті, що пов'язані з обома його арештами (відповідно 1949 та 1979 рр.).

1970-і роки у житті Бердника позначені скандальним виключенням з СПУ (1973 р.) та заснуванням разом з Миколою Руденком та Оксаною Мешко Української Гельсінської групи (1976 р.). Обидві події відображені в експозиції.

Найбільша кількість документів пов'язана із реалізацією справи життя Олеся Бердника – заснуванням у 1989 р. громадської організації "Українська Духовна Республіка", що проводила щорічні Всесвітні собори. Останній блок виставки представляє Бердника як художника та фотографа.

Відкриття виставки – о 15:00 в галереї ЦДАМЛМ України, що на території Національного заповідника "Софія Київська".

Триватиме виставка до 31 серпня 2012 р.

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net
Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9